

J. KIRCHMANNI

Commentarius

224

Funeralibus

Romano-rum

Lib. 4^{thor}

et

Appendix

Oratio

in

funere

Pauli Menula

F

Nic. J. Paltu

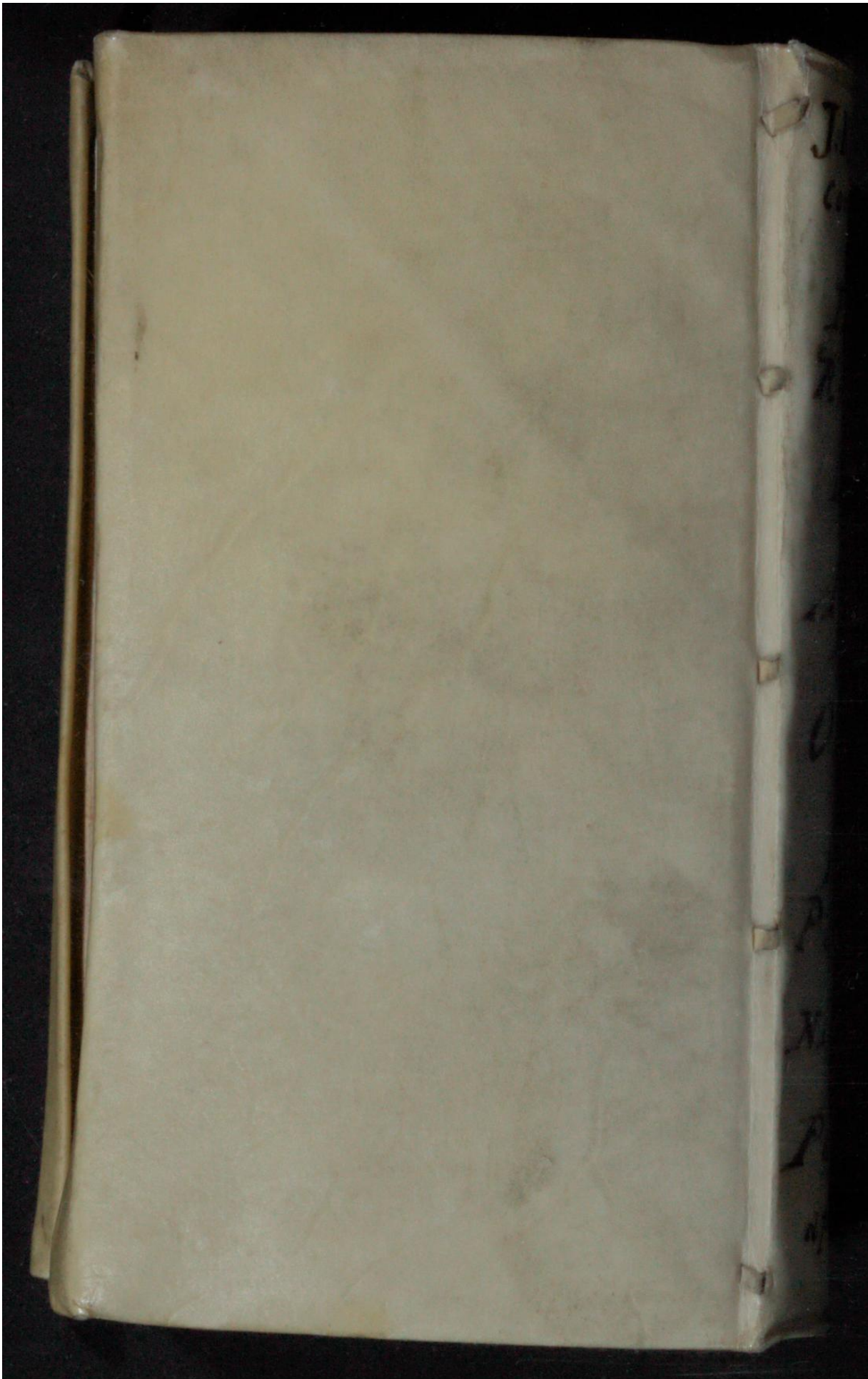
J. J. J. J.

Pa. J. J. J. J.

46

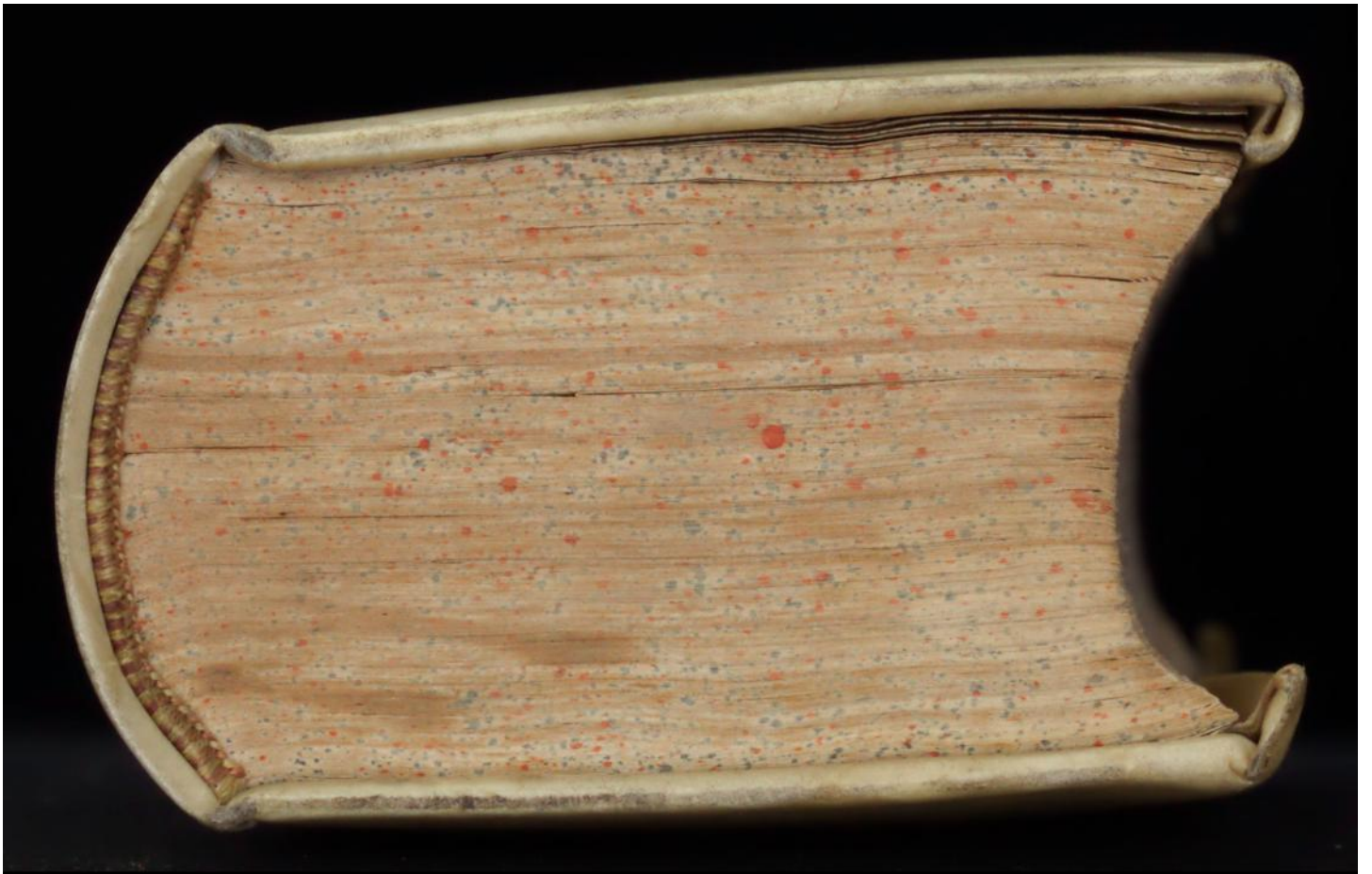
apud Hackius

1672

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 46 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 46 [1]

2
JOHANNIS KIRCHMANNI
IN FUNERE
V. CL.

PAVLI G. F. P. N.
MERVLÆ.

Historiarum Professoris
In Academia Batavorum,
& Fœderatarum Provincia-
rum Historiographi,

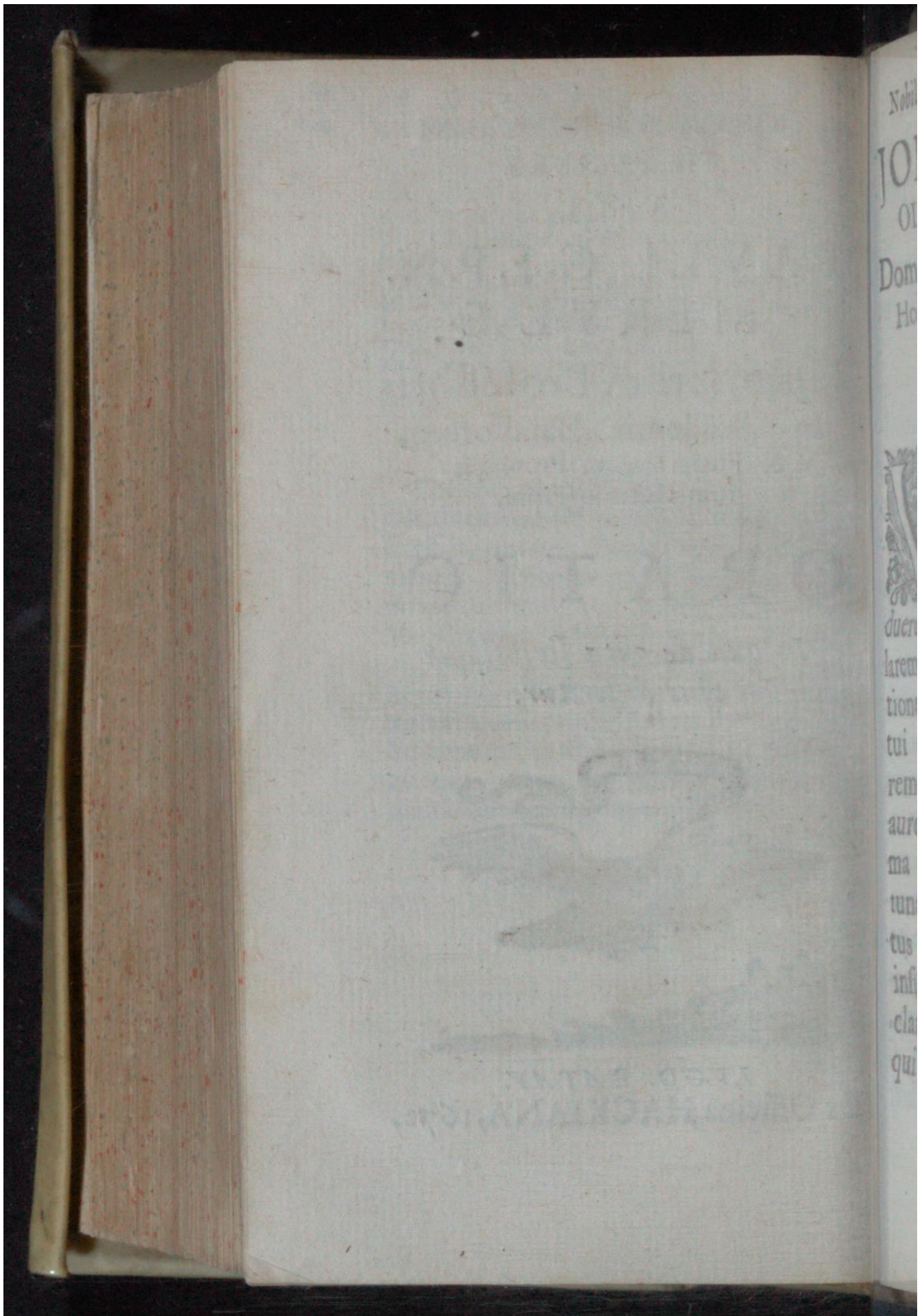
ORATIO,

*In qua de vita scriptisque
ejus disseritur.*

LVGD. BATAV.

Ex Officina HACKIANA, 1672.

Nobilis
JOHANNES
ORATIONE
Domini
Hoc

duer
larem
tion
tui
rem
aur
ma
tun
tus
inf
cla
qui

Nobilissimo & Amplissimo Viro,

**JOHANNI AB
OLDENBARNEVELT,**

Domino de Tempel, &c.
Hollandiæ, Westfrisiæque
Advocato, & magni
Sigilli Custodi.

VErebar initio, Am-
pliff. & Nobilissime
Vir, ne in impuden-
tiæ me crimen in-
duerem, si Te publice compel-
larem & Funebrem hanc Ora-
tionem sub clarissimi nominis
tui auspiciis in lucem emitte-
rem. Sed tamen ut id auderem,
aurem mihi vellebat cum sum-
ma dignitas, in quam Te For-
tuna, imo ne quid mentiar, Vir-
tus ipsa collocavit: tum vero
insigne studium tuum, & præ-
clara voluntas erga omnes eos;
qui humaniores literas tractant,

A 2

quam

quam non semel optimus & eruditissimus PAULUS MERULA, cum viveret, nobis prædicabat. Et sane dum omnia mecum accurate expendo, quando hic mos hodie receptus est, ut scriptis nostris illustrium virorum nomina præfigamus, quem potius quam Te eligere debuifsem, reperio neminem. Te enim P. MERULA pectori suo inclusum religioso semper cultu observabat, Te suspiciebat, Te in oculis ferebat, Tuum nomen crebris sermonibus usurpabat, & quod caput est, cum jamjam animam efflaturus esset, Tibi uxorem & liberos superstites per literas commendabat: quos cum nullum dubium sit, quin, quæ tua est humanitas, libenter in tuum patrocinium receperis, ego quoque certam spem concepi, non omnino Tibi ingratum fore, si
hæc

hæc etiam Oratio in funere ejus
in me habita amplissimo tuo no-
mini consecratur. Quæ spes ne
me fallat etiam atque etiam ro-
go, ac Te salvere jubeo præci-
puum Belgicæ decus. Datae
Rostochii XIII. Kal. Octob.
Anno clō lō cvii.

*Amplissimi Nominis
tui cultor*

JOH. KIRCHMANNUS
Poëseos & humaniorum li-
terarum Professor in Aca-
demia Rostochiensis.

A 3

ARBOR GENTILITIA
MERULARUM.

BALDEVINUS MERULA.

GULIELMUS Merula.

BARTHOLOMÆUS Merula.

GULIELMUS Merula,
obiit an. 1516. Mart. ult.

'ANGELVS PAVLVS HVBERTVS
Merula : qui Merula : vir Merula. obiit
ob Religionis non indoctus, Silvæducis,
Reformatæ ut tunc tem- ubi litteris o-
confessionem pora ferebant, peram dabat,
martyrio affe- variis in Lin- 1529.
ctus est. Obiit quis versa-
an. 1557. tus : Adole-
Iulii 26. scens enim
multas peragravit Provin-
cias, plurima viderat Re-
gna, clarissimas noverat fir-
mando formandoque iudicio,
& juvande quandoque Pa-
triæ (quod etiam in Parti-
bus sibi creditis diligenter
præstitit) Respublicas. Obiit

an. 1540. Ianuar. 9. etatis

sue 36. Vxor illi ——— Agatha Mar-
tini F. Matrona

GVLIELMVS Merula, honesti apud
natus Briela anno 1529. Brilenses loci.

Novemb. 9. Gradum Parisiis
consequutus, in Patriam re-
versus Quæsturam admini-

stravit Agri Puttani; moxque Præfetus Arci
Heenvlietianæ, occupata ab Geusis Briela,
magnum, quod ab Incendiariis imminabat,
periculum evasit. Quum inde multos annos
Civitati Dordracenæ fuisset ab Secretis,
vita defunctus est an. 1599. Maji 5. eta-
tis 70. Vxor illi Iacoba Gisberti F. Heermans,
Patritiæ apud Dordracenos familiæ, quæ
obiit anno 1588. Novemb. 16.

PAVLVS MERVLA, IC. Academiæ
Leydensis Professor, & Fæderatarum Bel-
gicæ provinciarum Historiographus, natus
Dordraci anno 1558. die 19. Augusti.
Moritur Rostochii anno 1607. die 20. Iulii.

MEMORIÆ SACRVM
PAVLOG. F. P. N. MERULÆ
DORDRACENO BATAVO

REI ANTIQVARIÆ IN ACAD. LVG-
DVN. DICTATORI, ET FOEDE-
RAT. PROVINCIAR. HISTO-
RIOGRAPHO,

VIRO INCVLPATÆ VITÆ, ET VA-
RIÆ ERVDITIONIS, BONO REI-
PVB. LITERARIÆ NATO, IN
MVSARVM SINU ENVTRI-
TO HARVNDEM MALO
PVBLICO ET IRRECI-
PERABILI DAMNO
DENATO

IOHANNES KIRCH-
MANNVS LVBEC.

AMORIS ET AMICITIÆ CAUSA
HVNC TITVLVM, HOC MONV-
MEN. CHARTEVM.

QVIA MARMOREVM NON PO-
TERAM LVCTV DESIDE-
RIOQVE PLENVS POSVI,

VIXIT ANNOS XLIIX. MENS. XI.
DIES XII. OBIIT XIII. KAL.
SEXTII. ANNO c^lo l^o cvii.

I
JOH. KIRCHMANNI

ORATIO

I N

.FUNERE

PAULI MERULÆ JC.

Professoris Lugdunensis.

ANNO MDCLVII.

Vtinam, Magnifici, Re-
verendi, amplissimi,
clarissimi, doctissimi,
nobilissimi & ornatissi-
mi Auditores, utinam P. Merula ho-
mini, dum vixit, probo & à quo
vera eruditionis ac doctrinae elogium
Veritas ipsa non spreverit, acerbum
hoc ac triste officium persolvere non
sit necesse! Utinam diutius ipsi jucun-
dissima hac luce frui licuisset, neque
mors plenis jam velis in gloria cam-

A 5

pum

pum invec̄to nimis immature manum
 iniecisset! Erat sane hoc omnibus
 votis optandum, si non ipsius, qui
 præclare & laudabiliter vitæ suæ
 curriculum confecit: at uxoris gra-
 tia, quæ carissimum maritum amisit;
 at liberorum, qui optimo patre orbat
 sunt; at Musarum, quæ irreparabi-
 lem in ejus occasu jacturam fecerunt.
 Sed quoniam Deo ita visum, ut pro-
 cul patria, in peregrino solo vitæ
 personam deponeret, non lessum mor-
 tuo faciemus, aut lachrimis nihil
 profuturis habenas laxabimus: sed
 potius memoriam optimi viri & de
 literis præclare meriti sancte conser-
 vabimus, nec quicquam prætermitte-
 mus, quod videbitur ad mortem ejus
 celebrandam pertinere. Etsi autem
 me quidem ab hoc officio deterrere
 poterat, & summa viri virtus & in-
 genii mei tenuitas: præsertim cum
 sciam non defuturos alibi quoque &
 præsertim in celebri illa Batavorum

ACA-

Academia viros eruditos & eloquentia præstantes, qui collega & amici sui laudes vel prosa oratione, vel versibus, quorum architecti sunt, commendabunt. Tamen ne cuiquam illorum aut amore, quo vivum prosequutus sum, aut dolore, quem ex morte ipsius cepi, ullo pacto concessisse videar, faciam quod poterō, & postremum hoc munus & publico & meo nomine P. Merula præstabo, non ingenio aut facultate dicendi, sed vestra benevolentia & æquitate fretus. In certam enim spem, imo fiduciam ingressus sum, fore, ut qua erga alios ex hoc loco dicentes benignitate usi estis, eandem mihi quoque non sitis denegaturi. Quod si, ut spero & opto, à vobis impetraverō, certe nec me in dicendo laborasse, nec vos tanti viri memoriam grata recollectione revocasse unquam pœnitebit.

Unde autem dicendi initium faciam?

A 6

ciam?

4 IOH. KIRCHM. ORAT.

ciam? an à patria, genere, educa-
 tione? Solent quidem hinc narra-
 tionem arcessere, qui alios laudandos
 suscipiunt; neque id sine ratione. Ut
 enim planta cum bono è genere lecta,
 feraci solo deposita, & diligenti cul-
 tura adjuncta sunt, tum demum ube-
 res fructus ferunt: sic quoque in ho-
 minibus genus, patria, educatio ma-
 gnum momentum habet. Ego vero
 hæc omnia prætermittam, non qui-
 dem quod is ignobili patria ortus,
 obscuro loco natus, male educatus
 sit, non: Sed quod ad majora
 festinet mea oratio, & his si immo-
 rari diu velim, vereor ut concubium
 noctis sit, priusquam hanc narratio-
 nem ad finem perducam. Quid e-
 nim? Bataviam laudem, illud Mar-
 tis & Musarum domicilium? in cu-
 jus antiquissimo munitissimoque, &
 quod principatum quendam inter re-
 liquas omnes Hollandiæ urbes tenet,
 oppido, Dordracum quod appellatur,

ju-

IN FUN. P. MERULÆ. §

ucundum hoc Solis lumen aspicere
& aërem haurire P. Merula primum
cepit. At ea, si brevitati studuero,
multis & præclaris laudibus à me
vivivabitur: si omnia persequi volue-
ro, longior mihi oratio expromenda
esset, quam vestra aures tolerare
possint. De Merularum genere di-
cimus? Unus Angelus fortissimus ille
& invictus veritatis testis, Pauli no-
stri Magnus Patruus, qui annis ab-
hinc quadraginta & quod excurrit ab
Inquisitoribus ob constantissimam Re-
ligionis confessionem indigno supplicio
affectus fuit, vel unus hic Angelus to-
tū diem exposceret. Possem quoque
de Gulielmio Pauli ipsius patre do-
ctissimo & defacati semper animi
viro, qui multos annos Civitati Dor-
dracena à Secretis fuit, & filii inge-
nium optimarum artium cultu accu-
rate nutriendum curavit: possem,
unde maternum genus ducebat, de
vetustissimis Heermannorum & Ome-
lin-

6 I. KIRCHM. ORAT.

lingorum familiis, quæ primis semper honoribus apud Dordracenos functæ sunt, & etiam nunc funguntur, longam orationem texere. Sed nolo ex hoc rivulo in id flumen laudem derivare. Neque enim nititur avorum meritis P. Merula, qui ab ineunte statim ætate vitam ita instituit, ut suarum splendore virtutum lucem asserre potuisset majoribus etiam obscurissimis. Quid vero opus, ut pueritiam ejus, partim in patria, partim Delphis sub præceptorum disciplina actam hinc commemorem? Cum agrum fertilem & fœcundum videmus, etiamsi quomodo occatus & stercoreatus sit ignoramus, neque agricola sementem jacentis laborem conspicimus, ex ipsis tamen frugibus bene cultum & studiosè subactum judicamus. Sic quoque cum uberrimus virtutum proventus in P. Merula animo extiterit, quid aliter existimare debemus, quam ipsum diligentissime fuisse

IN FUN. P. MERULÆ. 7

uisse excultum? An igitur de corpo-
ris orisque dignitate dicamus? nam
hinc quoque laudem mutuari homini-
bus solemus, quod forma decorem
naturalis quedam ingenii bonitas ple-
rumque comitetur. At licet pulcher-
rima P. Merulæ anima dignam se-
desdem, dignum diversorium, in quo
habitaret, fuerit adepta: non est ta-
men ut in prædicanda tam fragilis &
longuod ætas facile aut morbus corrupe-
rit, boni præstantia diu immoremur:
sue cum animi bona suppetant, laudem
captare videamur ex corpore.

His igitur omnibus omisis, quæ
minora sunt, quam ut in laudatione
P. Merulæ poni debeant, ad ea, quæ
potissimum mihi dicenda proposui,
jam accedamus. Hic vero nobis pri-
mo occurrit ingens illud & indefessum
studium, quod ipse à teneris statim
unguiculis ad extremum usque hali-
tum in literis collocavit. Nam etsi
quidem à Natura felix ipsi & ad
omnes

8 IOH. KIRCHM. ORAT.

omnes honestas disciplinas docile ingenium erat attributum: tanta tamen utebatur semper animi contentione & diligentia, quanta utendum est homini, qui studet id, quod ingenio deest, industria compensare. Quotidie ille in libris, in chartis versabatur, & laborum Musicorum adeo non solum tolerans, sed & appetens erat, ut perire sibi omne tempus arbitraretur, quod studiis non impertiret. Et quoties aut iter faceret, aut animi causa deambulare, semper illi præsto erat liber aliquis quem voluntaret, cujus lectione animum pasceret: quem vero librum semel in manus sumserat, eum non prius deponerat, quam à capite ad calcem usque percurrisset, annotassetque ea, quæ sibi aliquando usui fore existimaret. Nihil enim legebat, quod non exciperet & in Adversaria sua ac Memoriales libellos referret.

Talem

Talem assiduitatem & tam indefessum laborem si alii quoque præclaris ingeniis præditi ad discendas literas afferrent, nullum dubium est, quin nostro etiam seculo plures exaritururi sint, qui veræ ac solidæ eruditionis copia & varietate cum ipsa antiquitate comparari merito possint. Ingenia certe nihilo hodie, quam antequam, deteriora sunt. Non enim quasi lassæ & effœta natura est, ut nihil jam laudabile pariat. Imo vero negare non possumus, extitisse nostræ & avorum memoria multos, in qui aut inventionum subtilitate aut exercituum ducendorum scientia, aut navium in magno mari gubernandarum peritia, aut aliarum rerum cognitione nulli veterum cesserunt, plerisque etiam longo post se intervallo reliquerunt. Quod vero oppido pauci ad eruditionis illius, quam in priscis admiramur, fastigium pervenerunt, quid mirum, cum non eadem repe-

ria.

10 I. KIRCHM. ORAT.

riatur in nostris hominibus, quæ in veteribus erat, diligentia, non eadem vigilantia, non idem labor: Relanguit jam pridem priscum illud in addiscendis literis studium, restinctus est vetus ille erga artes honestas ardor; torpor & veterenus animos nostros occupavit; neque ulla in nobis scintilla apparet illorum igniculorum, quibus olim juvenes ad hoc Doctrinæ stadium alacriter decurrendum accendebantur. Prisci illi discendi cupiditate flagrantes omnes corporearum voluptatum illecebras contemnebant, nullam omnino curam gerebant rei familiaris, socordia & ignavia valere iussis noctes atque dies in solo literarum studio versabantur, nec ullum laborem, aut molestiam doctrinæ comparandæ gratia refugiebant. Nos inertia dulcedine inescati, aut voluptatum blanditiis capti, perfunctorie tantum literas tractamus & omnia nostra studia vel ad primos

IN FUN. P. MERULÆ. II

nos in Repub. honores obtinendos,
vel ad opes corradendas referimus.
Atque ideo mirandum non est, pau-
cos hodie ad veterum illam admira-
bilem in omni genere doctrinam elo-
quentiamque accedere: & quod sine
cujusquam injuria dictum volo, illos
propemodum jam ordines in literis
inducere, & quasi signiferos esse, qui-
bus olim vix inter gregarios milites
locus esse potuisset.

Hanc seculi labem indigne ferens
P. Merula, ut primum literarum di-
gnitatem intelligere cœpit, tam acri
erga illas amore exarsit, ut nulla dif-
ficultas, nulla laboris asperitas, eum
ab instituto cursu revocaret, non ambi-
tio ad honores, non libido ad volupta-
tem, non avaritia ad opes, non otium
ad animi remissionem, non denique
somnus ad quietem. Hac vero assi-
duitate, his vigiliis, hoc labore id
assecutus est, ut in literatorum lu-
stro inter eos, quibus Respub. hac lite-
raria

12 IOH. KIRCHM. ORAT.

varia haectenus fulta stetit, & ip-
merito censeretur.

Cum enim duo sint, quae virum
eruditum perficiunt, accurata Rerum
cognitio, & politi Sermonis copia
in utroque P. Merula ita excelluit
ut mihi fere ultra vulgarem humani
mentis captum emersisse videatur
Erat quidem ipsi, postquam ad seve-
riora studia animum applicavit, in-
primis cordi & curae Jurisprudencia,
cum quia sciebat huic architectonica
reliquas artes omnes ancillari: tum
etiam quia videbat patrem avumque
hac scientia fuisse excultos. Fit enim
hoc plerumque ut ex quo disciplina
genere quis majores suos laudem qua-
sivisse intelligit, ad hoc ipse quoque
libenter se conferre soleat. In hoc
igitur studium ita continenter & as-
sidue incumbibat, ut protinus apud
omnes summam sui admirationem,
parem expectationem excitavit,
quam tamen in eo fefellit, quod, ubi
ad

maturiore[m] aetate[m] pervenit, ex-
tatione ipsa major evaserit. Et
amvis civile[m] scientiam magis o-
nibus aliis artibus coleret: non ta-
en prius ad verenda hujus Dea sa-
a accessit, quam instructus esset iis
ulminiculis, quæ in homine ad legi-
nam Jurisprudenciam aspirante re-
miruntur: Sed neque ita totum se
quam Themidi devovit, aut sic
b ejus signis stipendia meruit, ut
maniores disciplinas statim desere-
t, imo vero latissimos illarum cam-
is ingressus tam variam & multi-
modicem rerum divinarum humana-
umque scientiam sibi comparavit, ut
nulla fere Philosophiæ pars sit, quam
le non degustarit; nullum scientiæ
genus, quod ille non indefessa ala-
ritate amplexus sit; nulla veterum
monumenta, quibus nocturna diurna-
sue manu pervolvendis ille studium
mum non impenderit, nulli in peni-
tissimis venerandæ Antiquitatis pene-
tra-

tralibus tam reconditi, tamque latentibus ritus, quorum lustra & cubilia ille non deprehenderet; nulla aut vetus aut recens historia, quam ille non ad unguem teneret. Breviter, quo Nicephorus Gregoras de Theodoro Metochita usurpat elogium, id non immerito in P. Merulam accommodari possumus: Βιβλιοθήκη ἡ ἐμψυχὸν ἔχει καὶ τὴν ζήτησιν ἀπορία
 Erat viva bibliotheca, & eorum, quae scire velles, oraculum.

Nec vero Rebus tantum intentus Orationis politæ studium neglexit; id quod multi hodie faciunt, qui omnium humanitatis expertes elegantiae studiosos tanquam inanum verborum sectatores irrident, sed quia videbat etiam priscos Sapientiae proceres rerum investigationi incredibilem exornandi sermonis curam adjunxisse, ipse quoque eandem viam, praesertim tot doctissimorum nostri aevi hominum vestigiis signatam & impresam,

IN FUN. P. MERULÆ. 15

omni conatu & honesta ingenii
contentione secutus fuit. Cum enim
vollet ita vitam transigere, ut, vel-
uti naves, nullum sui vestigium relin-
queret: sed propositum ipsi esset, Rem-
pub. literariam, qua parte manca
erat, pro sua virili juvare, labantem
confirmare & erigere, faciendum pu-
tavit, ut accuratam Latine dicendi
describendique facultatem sibi acqui-
reret, ne si animi sensa inquinata
& rustice efferret, in numero eorum
hominum haberetur, quos M. Tullius
ait intemperanter abuti & otio & li-
teris. Quid? quod Hebraici quoque ser-
monis fontes haud tralatitiae delibavit:
In Græca vero literatura adyta tam
longe se penetravit, ut plerosque om-
nes primæ classis auctores in succum
& sanguinem suum converteret, &
fere omnia illorum præcepta in nu-
merato haberet. Ex Poëtica arte
quantum laudis consequi potuerit, si
sepius in hac scena sibi parium expan-
dere

dere & ingenium suum in hoc præclaro curriculo experiri voluisset, testantur ejus versiculi pauci quidem illi, sed qui spirant veterem illam simplicitatem & quasi scintillas emittunt purioris illius seculi.

Erunt fortasse, qui hæc levia & nullius momenti esse judicabunt, nec digna à quibus P. Merula laudem aucupari debeamus. Ego vero, Auditores, omnino ita sentio, & forte mecum alii, inter reliquas ejus laudes non postremam hanc esse, quod variarum Rerum scientiam cum Orationis elegantia, utramque autem cum Jurisprudencia copulavit. Neque hanc meam sententiam, opinor, improbabit, si me ejus rationes vobis paulo altius exponentem benevole, quod facitis, & attente audietis.

Philosophiæ cognitionem, non horrida illius & nimis subtilium questionularum sentibus vepribusque obsita, quam hodie videmus passim in scho-

*scholas irreperere: sed ejus, quæ olim
 vigeat, quamque superioribus annis
 viri eruditissimi è situ & squallore
 priorum seculorum liberarunt; hujus
 igitur legitimæ Philosophiæ cognitio-
 nem Antiquitatisque peritiam, cul-
 tum item istarum linguarum, quibus
 hi nobilissimarum rerum thesauri
 tanquam arculis quibusdam asservan-
 tur, vel, ut verbo dicam, bonas lite-
 ras maximum habere ad graviores
 disciplinas adjumentum, fatentur o-
 mnes qui quidem rationis alicujus
 primordiis imbuti sunt: at vero, qui
 his studiis non dico immorari, sed
 plusculum saltem temporis tribuere
 velint, reperiuntur semper paucissimi.
 Cujus rei causas dum mecum recogi-
 to, cum aliæ multæ, tum vero hæ-
 dua potissimum mihi in mentem ve-
 niunt, quæ familiam ducere viden-
 tur, Magnitudo videlicet ac varietas
 harum, quas dixi, literarum, &
 fatuum de iis seculi nostri Judicium.*

B

Et-

Etenim affirmare non dubito, quod etiam nemo prudens inficias iverit, qui in hoc studiorum genere ad aliquam laudem aspiret, ei tam latum & amplum campum esse propositum, ut posse eum conficere vix aliquis mortalium videatur, qui totum Memoriae dolium exhausserit, & his literis in perpetuum se manciparit, nedum is, qui mediocri tantum ingenio sit praeditus & adhuc superiorum scientiarum alicui incumbat. Excutienda enim sunt omnes veterum scriptorum bibliotheca, perlustranda & pernoscenda est omnis antiquitas, replicanda omnium historiarum monumentorumque memoria, neque Latium modo perreptandum, sed & navigandum in Graciam & ad unum omnes utriusque linguae auctores summo studio ac diligentia pervolutandi, Oratorum scripta manibus atque oculis quotidie conterenda, Poetae etiam ad verbum, si fieri possit, ediscendi,

&

& denique nihil omnium prætermittendum, quæ vel ad animum probæ & prisca doctrina multiplicique rerum olim gestarum scientia imbuendum, vel ad comparandam lautæ orationis & elegantioris styli supellectilem facere videantur. Quæ omnia vel etiam ex iis nonnulla tantum, quam improbum & ærumnabilem laborem desiderent, conjectura facilius consequi est, quam verbis recensere. Ceterum cum jam nulli studio peperceris, summa omnia feceris, & prope in eo sis, ut vasa colligas & serio tandem aliquando migres ad Justinianæa castra, vel ad medicinam te conferas, vel ad sacras literas: erunt tamen homines usque adeo præposteri iudicii, qui omne id tempus, quod politiori huic literaturæ impenderis, collocatum dicant non solum in re levi & hausta de triviis circulisque doctrina: sed & unde nihil omnino utilitatis vel in vitam humanam, vel ad

B 2 ipsos

ipsos harum cultores redundet. Ita enim vulgo persuasum est, illam superiorum scientiarum Trigam, quarum fructus omnium oculis expositi sunt, & pene manibus, quod dicitur, contrectari possunt, solam vitæ mortalium servire: eas autem, quæ vere ut sunt, ita appellantur Humanitatis artes, esse omnino inutiles & frugis expertes, cum quid in commune conferant, sit à vulgi intelligentia sensuque paulisper remotum. Atque ideo fit, ut hæc quidem contemptui passim habeantur & egeant: illæ vero opibus affluent & honore, solæque occupent præmia illa, quibus disciplina liberales nutriri & ad earum cultum optima quæque ingenia excitari incendi- que soleant. Non igitur magnopere mirum, si sprete & insuperhabite Humanitatis artibus non solum mature ætatis adolescentes, quos temporis jactura, quam sua an præceptorum culpa fecere, fortassis excusaverit:

sea

sed & investes adhuc, ut veteres lo-
 quebantur, pueri, quique ex Gram-
 maticæ salebris pedem vix moverint,
 Latine autem nondum intelligant, ac
 sine differendi quidem dicendique artes,
 nisi ex compendiis & nescio quibus
 cœnosis lacunis hauserint, in Medi-
 cos statim aut Jurisconsultos aut sa-
 cerarum literarum interpretes nomen
 dare non vereantur, & remis velif-
 que $\omega\epsilon\varsigma$ $\pi\acute{\iota}$ $\alpha\lambda\phi\iota\zeta$ properando, adi-
 tumque sibi ad summas dignitates
 muniendo cruda adhuc studia in Ec-
 clesiam aut forum propellunt: non
 sine gravi animi dolore eorum, qui-
 bus melior Sol atram illam caliginem
 ab animi oculis deterfit. Hi enim fa-
 cile vident, quomodo nondum pror-
 sus eradicata, sed magnam tamen
 partem superiori etate nec infeliciter
 convelli cœpta barbaries paulatim
 iterum repullulet, hederarum vice
 præfocatura teneras optimarum ar-
 tium stirpes, nisi mature huic malo

occurratur. Frustra enim aliud spes, ubi qui ad amœniores hasce Musas, illas barbariei expultrices, excitare studiosam juventutem debebant, & ex Ignorantia antro quasi manu educere ad Bonæ Mentis sacellum, ipsimet non solum horum studiorum plane rudes sunt, sed & discipulis suis illa de manibus omni conatu omnibusque machinis excutere, & teneris animis odium contemptumque harum artium infundere non dubitant, dum quæ vel somnolentia sua vel ingenii tarditate consequi non potuerunt, in aliis reprehendunt & vituperant, ne se ipsi videantur inscitia tacito quodam præjudicio condemnare. Quid est autem irrepen-tem clam Barbariem admittere, si hoc non est? admittere autem? imo vero ambabus ulnis amplexari & in eum, unde avorum patrumque nostrorum memoria fere dejecta erat, locum reponere? Certe fieri aliter

non potest, quin illa omnium artium
 regina & virtutum parens Theologia
 omnino jaceat, atque adeo reliquæ
 æterioris supercilii disciplina omnes
 pessum eant, densissima tenebrarum
 caligine involutæ, nisi hoc humanio-
 rum Musarum aut sale condiantur,
 aut lumine collustrentur. Cui rei
 longe exempla petere quid opus? ne-
 mo enim est, qui ignoret, quam atra
 nox ante plusculos annos universum
 prope terrarum orbem obtexerit, ex
 quo perversa hæc & mirum quantum
 perniciosa opinio animos juvenum
 veluti pestilenti quodam sidere af-
 flare cœperat, Græcas literas, ora-
 tionis ornata cultum, antiquitatis
 cognitionem res esse ludicras & nuga-
 torias, nec pertinere ad eos, qui gra-
 vioribus studiis essent addicti.

Sed querelam instituere de in-
 gruente Barbarie, vel quomodo huic
 monstro obviam eundum sit, in me-
 dium consulere, non est mihi hoc loco

propositum: causam tantum indicare volui, cui plerique ab hoc studiorum genere necessario quidem, sed aliquantisper difficili & variis calumnie telis exposito refugere, ac confestim ad illas artes, quæ suis cultoribus è vestigio dignitates & opulentiam largiuntur, animum soleant applicare. Neque vero recte id fiat, an secus, ut nunc quidem sunt secula & mores, pluribus disputo: hoc autem, si taceam, res ipsa loquatur, jam pridem summam eamque multo majorem, quam quæ olim fuit, omnium disciplinarum ignorationem consequutam fuisse, absque paucis quibusdam divinitus ad hanc rem excitatis hominibus esset, qui publico bono nihil sibi prævertendum existimantes, politiores hasce literas omnino studio & conatu propagatum eunt, & quicquid harum candidatos remorari aut tardare forte possit, è medio tollere nituntur, spargendo interdum

ac liberaliter distribuendo in literarium populum, velut tesseræ, quæ ipsi per omne genus scriptorum vagantes curiose in unoquoque observarint.

Quorsum hæc tam longe repetita? dicat aliquis. Nimirum ut intelligatis, Auditores, me non sine justa causa inter laudes P. Merulæ retulisse, quod non illotis, quod ajunt, manibus Juris sacra contrectarit, neque rerum amplitudine fractus, non vulgi judicio territus, non lucri cupiditate incensus, non honorum fumis captus humaniores Musas deseruerit; sed partim scientiæ amore, partim boni publici studio impulsus constantissime semper eas dilexerit, atque adeo nec ipsi Jurisprudentiæ, quæ amplissimas dignitates & maximas opes pollicebatur, præponere dubitarit.

Sed de varia P. Merulæ doctrina nolo longiorem orationem comparare. quomodo autem eam ad usum translulerit, nec passus sit fructus ex literis

perceptos, pomorum instar, putrilagine consumi, jam breviter dicam, si prius de studiorum curriculo, quod apud exteros confecit, pauca premisero. Non enim erat P. Merula tam humili & plebeja anima praeditus, ut perpetuo domi residere, idem semper solum premere, aut ab unius ore aetatem pendere vellet; sed simul ac adolevisse sibi visus & eos in literis fecisse progressus, ut cum fructu & utilitate peregrinas regiones adire posset, statim ipsum cupiditas incescit primates illos in literis viros, quorum scripta admirabatur, coram alloqui & familiarius convenire: exterorum usu ingenia mirum in modum exacui, & illum optimum haberi militem, qui patria procul stipendia fecisset, quotidie audiebat. In Gallia tum temporis melior illa Jurisprudencia omnesque humaniores Musae potissimum florebant. Semper enim ex quibusltera renatae sunt, regnum hoc
 omnium

omnium totius Europæ florentissimum
etiam in medijs bellorum civilium
turbis abundavit copia doctissimorum
hominum, qui relictis & spretis Glos-
satorum oleticetis ac sterquiliniis stu-
diosam juventutem ad ipsius Juris-
prudentiæ augusta templa duxerunt.
Horum ille doctrina & celebritate,
honestâ quadam laudis contentione,
quæ stimulos optimis ingeniis addere
solet, excitatus, parentum permissu
in Galliam abiit: ubi propter niveos
mores, egregiam doctrinam & assi-
duum laborem in hominum, qui tum
vivebant, doctissimorum amicitiam
& familiaritatem facile fuit admis-
sus. Longum foret hic recensere om-
nes illos doctos viros, quos P. Merula,
cum in Galliis operam literis daret,
vidit, salutavit, cognovit, quorum-
que divinas voces auribus suis hausit.
Satis mihi est è multis nominasse
Barnabam Brissonium, Simeonem
Bosium, Johannem Auralum, Q.

Septimum Florentem Christianum,
 Petrum Pithœum, Johannem Bodi-
 num, Jac. Cujacium, Gul. Forne-
 rium, Johannem Robertum, Petrum
 Danielelem, Germanum Valentem,
 Vellium Pimpontium, Johannem
 Passeratium, F. Hotomannum, quos
 ille omnes, at quos viros! propius vi-
 dit, compellavit, audivit, plerisque
 etiam familiariter usus est. Ex Gal-
 lia in Italiam se contulit, sed quia
 Batavus erat, & memoria Angeli
 Merula, quem ob Religionis confes-
 sionem martyrio affectum diximus,
 adhuc passim vigeat, non ausus fuit
 diu ibi subsistere, multo minus illam
 universam peragrare, metuens peri-
 culi, quod sibi imminebat, si fortean
 a quoquam proditus fuisset. Inde igitur
 in Germaniam superiorem migra-
 vit, ac magna ejus parte perlustrata
 Argentorati aliquot menses commo-
 ratus est, partim urbis amœnitate
 ceptus, partim doctorum hominum,
 qui-

quibus ea tum florebat, fama permotus. Nam quemadmodum apes non ab uno flore, sed sparsim mella sua sugunt & fingunt: ita quoque prudentiam & eruditionem hinc inde colligendam esse arbitrabatur. Cum vero patrios Lares cogitaret, in Galliam rediit, ac Jurisconsulti titulo publice donatus, in Angliam quoque trajecit, illaque visa tandem peregrinationibus suis finem imposuit, & ab hoc desultorio vitæ genere sese abdicavit.

Reversus in patriam, à qua fere totos novem annos abfuerat, consilio patris in Curiam Provinciale[m] se confert, ut cum Theoria, cui hactenus deditus fuerat, etiam Praxim conjungeret, & ex umbra in Solem, quod dicitur, & pulverem prodiret. Hoc forense stadium non infeliciter ingressus, cum negotiorum sibi commissorum momenta diligenter expenderet; secreta causarum sagaciter indaga-

daga-

dagaret; laqueos, quibus simplices à
 callidis illaqueantur, solerter dissol-
 veret; clientibus suis non effugia, non
 offucias quæreret, quibus veritatis
 lumen obscuraretur, sed illos potius
 à temerario litigio deterreret, facile
 sibi Famæ januam paulatim aperuit,
 & non civibus modo, sed & ipsis Or-
 dinibus innotuit. Quadriennium fere
 in hac se palæstra exercuerat, cum
 ecce Justus Lipsius, anima illa Anti-
 quitatis & Suadæ medulla, prætextu
 valetudinis per Acidulas Spadanas re-
 cuperanda, Lugduno Batavorum di-
 greditur, & Academiam, in qua to-
 tos decem & tres annos juventutem
 Musarum sacris operatam cum plausu
 docuerat, præter multorum expecta-
 tionem relinquit. Diu fuit delibera-
 tum, quis tanto viro qui universam
 Europam famæ suæ radiis illustrarat,
 idoneus successor daretur. Erant e-
 nim plures in Belgio tum temporis,
 ut etiam nunc, viri in omni genere
 eru-

eruditionis exercitati, quibus hæc non
 incommode demandari provincia po-
 tuisset. Eo tamen omnium Ordinum
 suffragia & vota ibant, ut P. Merula
 ad Professionem, Lipsii abitu quasi
 viduam, promoveretur. Ab Acade-
 miæ igitur Curatoribus, inter quos
 facile principem locum obtinebat ma-
 gnus ille & fama supra æthera notus,
 Janus Doussa P. ò uergerius, honesto
 salario accitus, lubens foro, ubi ma-
 gnas opes acquirere ipsi in proclivi
 erat, nuncium remittit, & in Museo
 hoc portu navem suam defigit; do-
 cendo, scribendo juvenum mentibus
 lumina prælaturus. Mos erat apud
 antiquos ut qui aut gladiatoriam,
 aut militarem, aut aliam quandam
 artem desinebant, ejus instrumenta
 Diis, qui isti arti præsidere crede-
 bantur, suspenderent atque consecra-
 rent. Idem quoq; factitavit P. Merula;
 qui cum causidicæ prorsus valedicere
 constituisset, ut se in foro non frustra
 ali-

aliquando versatum fuisse ostenderet, Praxin juris civilis artificiosa metho- do, sed vernaculo tantum sermone à se contextam in lucem emisit. Cum enim intelligeret, varias illas Con- stitutiones, quæ diversis temporibus à maximis Principibus erant promul- gatae, partim ævi injuria, partim ho- minum malitia obliterari & paula- tim vim suam amittere, magno ju- dicio illas in unum quasi fasciculum collegit; ratus, se hac ratione non so- lum casabundam Justitiam pro sua virili fulturum, sed & perfecturum esse, ut sui cives non amplius in fo- rensi palæstra, tanquam hospites in urbe peregrinantes errantesque vaga- rentur. Neque hæc opinio ipsum fe- fellit. Tanto enim applausu, tantaque aviditate hic liber ab omnibus fuit ex- ceptus, ut fere nullus in iis locis Iudex sit, nullus Prætor, qui non ea tanquam canone aut norma aliqua in contro- versis dirigendis utatur.

Post-

Postquam autem docendi munus
suscipatus est, & sitienti juventuti
historiarum fontes recludere cœpit,
nihil antiquius habuit, quam ut Spar-
tam, quæ obtigisset, omnibus modis
etiam scribendo illustraret. Non
enim arbitrabatur se muneri suo satis-
facere, aut expectationi de se conce-
ptæ respondere, nisi & in longinquas
regiones doctrinæ suæ torrentes ex-
uberrimis ingenii fontibus derivasset.
Hoc ipsum igitur statim præstare ex-
orsus est editione Annalium Ennii,
veteris Poëtæ, cujus à Grammaticis
velut Penthei olim à Bacchis in mille
partes discerpti membra sædissime
mutilata & divulgata plane Herculeo
labore collegit, collecta composuit,
composita eruditissimo commentario
illustravit, atque ita ipsum Ennium
patrem cultioris & elegantioris apud
Latinos Musæ, ab Orco revocatum,
quodammodo mortis postliminio rur-
sus animavit. Magnam hoc opere
famam

famam industriae & iudicii apud omnes politiorum literarum mystas P. Merula sibi conciliavit: cuius pomœria cum aliis quoque ingenii monumentis extendere & amplificare vellet, & jam magna animo moliretur, Illustrissimi Fœderatarum Provinciarum Ordines Historiam bellorum, quibus jam multos annos Belgica miserum in modum flagravit, Latino sermone describendam ipsi committunt.

Insigne hoc vestrum, Ordines Illustrissimi, (liceat enim mihi pace vestra in hac doctissimorum virorum & lectissimorum juvenum Merula vestro iusta persolventium corona, vos quamvis magno locorum intervallo à nobis disjunctos paulisper compellare,) Insigne, inquam, non erga presentes modo, sed & post futuros meritum ac immortalis laude dignum: quo si veteres illi Germani ac Belgæ suam quoque posteritatem obstringere sibi

sibi ac devincire voluissent, non certe tot præclara ipsorum facinora altissimo silentio sepulta & aternis ignorantia tenebris obruta nunc jacerent. Illud enim omnino in confesso est, majorum nostrorum ævo multos præstantes viros extitisse, qui rebus domi & foris, in pace & bello fortiter ac strenue obeundis ipsius vetustatis gloriam si non superarunt, certe æquarunt. Sed quia studium illarum Literarum, quibus virtutis memoria conservatur, ab ipsis manu quam calamo promptioribus omnino negligebatur, factum est, ut domesticorum quidem scriptorum vel inscitia vel silentio; exterorum autem invidentia & malignitate veræ fructu gloriæ fraudarentur, qui res quamvis præclarissimas amplissimasque administrassent. Quod ne jam vobis, Ordines Illustrissimi, qui Reipub. vestræ Libertatem adversus Hispanicam gentem tanta armorum virtute asseritis & tam fortiter
pro-

propugnatis, ut ipse etiam hostis vester potentissimus diuturni belli per-
 tasus pacem vobiscum pangere malit,
 quam ancipitem Martis aleam diu-
 tius experiri: ne hoc igitur quod mi-
 nus dudum dixi, vobis quoque ullo
 tempore accideret, mature providi-
 stis, dum scilicet P. Merulam Histo-
 rica huic Provincia delegastis, ipsi-
 que in mandatis dedistis, ut res in
 Belgio jam ab aliquot annis gestas
 ad veritatis obrussam diligenter exi-
 geret, & tandem ad posteritatem
 transmitteret. Quo instituto equidem
 nescio an quicquam utilius Reip. ad
 cuius clavum sedetis: certe nihil vo-
 bis gloriosius, nihil P. Merulae honori-
 ficentius excogitari potuit. Vobis qui-
 dem, quod conscientia recte factorum
 freti hoc agitis, ut etiam ipsa Poste-
 ritas intelligat, unde hi bellorum
 plusquam civilium fluctus, quibus
 Belgica jam multos annos affligitur
 concutiturque, exorti sint, & quid
 vos

vos ad excutiendum à vestris cervicibus Hispanica servitutis jugum impulerit, vere cognoscat & iudicium ferat. P. Merula vero, quod ab acerrimis ingeniorum censoribus huic muneri, quo nullum in tota Rep. literaria augustius, nullum ad famam provocandam aptius, sed nec ullum difficilius & periculosa alicui plenius esse potest, idoneus fuit iudicatus.

At quo delabor? Vetabant Pythagorici Deos in transcursu salutari: quam legem cum mihi quoque in cultu magnorum virorum scriptam putem, malo divinam Ordinum prudentiam tacitus admirari, quam & infantiam meam proderet & laudes ipsorum ingenii culpa deterere. Ad P. Merulam redeo; qui cum rem sibi commissam infinitis difficultatibus obstructam esse animadverteret, lentius cœpit in iis, quæ jam præ manibus habebat, progredi, magna diligentia magnisque sumptibus undique
 locorum

locorum & gentium conquirens & in
 unum coacervans ea, quæ ad histo-
 riam scribendam erant necessaria.
 Mirum dictu est & forte fidem exce-
 dit, quod narrabo. sed quia me hi-
 storice loqui, nihil fingere norunt alii
 quoque, quos si opus sit, testes laudare
 possim, nolo id, quod res est, silentio
 præterire: Audivi enim cum diceret,
 non quidem ostentationis gratia, à
 qua longissime aberat, sed à nobis,
 quibus familiariter hic utebatur, forte
 super hac re interrogatus, se de Bel-
 gicæ Reipub. statu & bello, quod ge-
 ritur, quasi triginta sex mille chartas
 & schedia partim typis edita, partim
 manuscripta collegisse, ex quibus hi-
 storia sua corpus extrueret. Quan-
 tus jam in his omnibus non solum
 evolvendis, & foliatim perscrutandis,
 sed & apte ac ordine suo loco dige-
 rendis collocandisque labos ipsi fuerit
 exantlatus, quot molestiæ devorata,
 quot vigilata noctes, quantum olei
 operæ-

veraque impensum, facile erit con-
 icere iis, qui peponem cordis loco non
 habebunt. Quotumquemque Audito-
 res, reperiri posse arbitramini, qui
 non tanta Actorum Auctorumque
 mole obrutus aut oneri prorsus suc-
 cumbat, aut id vel propter gravita-
 tem abjicere, vel propter virium
 imbecillitatem deponere tandem co-
 gatur? P. Merula tamen non depo-
 suit, non abjecit: sed qua potuit fide
 & diligentia, si non totam histo-
 riam, at magnam ejus partem ante
 quatuor annos absolvit, & Ordinum
 censuræ submitit, reliquum quoque
 opus ad optatos terminos perducturus,
 nisi telam feliciter inchoatam Parca-
 rum iniquitas præcidisset. Mirabitur
 fortean aliquis, quod tot subsidiis in-
 structus non universam historiam jam
 pridem confecerit. Sed admirationem
 depositurum spero, si in mentem sibi
 revocaverit, quod à Cicerone pruden-
 ter & vere dictum est, Historiam in-
 stitui

stitui nisi preparato otio non posse
 nec exiguo tempore absolvi. Imo ver
 magis mirabitur, potuisse P. Meru
 lam id quod fecit præstare, si cogita
 verit ipsum, præterquam quod publi
 cæ suæ Functionis partes quotidie ex
 pleret, etiam alia multa, ut Varr
 ait, musinatum esse, quæ vitam ip
 nunquam in otio transactam, clari
 loquuntur. Non dicam de Gelric
 Historia, non de Συζησιονικῶν eorum
 qui proximis centum annis in orb
 Christiano contigerunt, non de ali
 ipsius scriptis: quæ omnia adfecta adhu
 in scriniis ejus latent. Mitto Ange
 Merulæ Tragicam Historiam, quam
 ipse ex Actis fideliter representavit
 fileo *Kunzelangi* vel De Venatione
 Statum quoque cum Religionis tum
 Politicæ gubernationis, à nato Chri
 sto usque ad annum millesimum e
 ducentesimum, præterfluere sino: que
 rum illa pridem publicata in omnium
 manibus versantur, hæc vero jam
 su

Sub prælo sunt & Musis benevolentibus
 lucem propediem videbunt. Vnum
 illud Cosmographicum opus, quod
 ante biennium in lucem edidit, non
 possum sine religione præterire. In
 quo opere, cum generatim ea, quæ
 ad Mundum & Cælestem Terre-
 stemque spheram pertinent: tum ve-
 ro speciatim ipsam Europam & tres
 ejus nobilissimas Provincias, illos to-
 tius orbis extra omnem controversiam
 ocellos, in quibus vestigia Latini ser-
 monis, quamvis corrupti, adhuc su-
 perant, Hispaniam, dico, Galliam
 & Italiam tanta diligentia & studio
 tamque eleganti ordine persequutus
 est, ut affirmare ausim Strabonem,
 Pomponium Melam, Stephanum,
 Ptolemæum & reliquos majorum gen-
 tium Geographos, si paulisper in vi-
 tam redirent, confestim P. Merulæ
 herbam porrecturos, & se ab ipso
 victos ultro ac libenter fassuros esse.
 Optandum quidem erat, ut reliquas

C

Geo-

Geographiæ partes eadem methodo & industria nobis concinnasset, & forte idipsum quoque præstitisset, nisi partim Syrtes & scopuli, quos in vasto illo & immenso scriptorum pelago nimis quam multos passim latere non ignorabat: partim aliæ occupationes ipsum ab instituto retraxissent. At quia spes illa jam omnino decollavit, præsentia boni consulamus, nec miremur, quod negotiorum multitudine impeditus, aut fati iniquitate interceptus, iis, quæ inchoaverat, extremam manum imponere non potuit. M. Tullium patrem illum Romanæ eloquentiæ negare solitum accepimus, si ætas sibi duplicetur, habiturum se tempus, quo Lyricorum Poëtarum versus legat; quos tamen verborum fuisse parcissimos, ex iis, quæ adhuc reliqua sunt, fragmentis liquido apparet. Quid putatis, Auditores, ipsum dicturum fuisse de tot priscis, recentibus, mediæque ætatis auctoribus,

ibibus, quos P. Merula in condendo
hoc opere perscrutari & penitus excu-
tere necesse habuit?

Sed dies, opinor, me deficiat, si
omnia, quæ quidem de insigni ejus
doctrina & scriptis ad publicam uti-
litatem comparatis afferri poterant,
hic pensculatius vellem persequi. Su-
perest, ut quoque de inculpatis ejus
Moribus & reliqua vita ad virtutis
normam transacta nonnihil dicamus.
Memini ab antiquis prudenter di-
ctum, Magna ingenia plerumque ma-
gnis vitiis solere esse obnoxia. Id vero
in P. Merula adeo contra se habet,
ut dicere audeam, nihil veritus ne
cuiquam propterea ludibrium de-
beam, omnes virtutes, quæ quidem
in hominem literatum cadere possunt,
in ipsius animo sibi domicilium collo-
casse. Hic rursus mihi ingens dicendi
campus aperitur, sed nolo orationis
meæ vela pandere, nec aperto mari
invehi, ne dum hominem peregrinum

& nunquam mihi antehac visum
 saltem fama & scriptis cognitum ce-
 lebro, falsas ipsi laudes à me affingi
 forte quis suspicetur. Pauca tantum
 ex omni numero seligam, & quidem
 ea, quibus P. Merulam fuisse præ-
 ditum omnes uno ore fatebuntur, quæ
 vel scripta ejus primoribus digitis
 attigerint, vel amicam sermonum ser-
 ram semel atque iterum cum ipso re-
 ciprocarint.

Ac primum quidem quanta fuerit
 ejus modestia, quæ omnium virtutum
 fulcrum & vinculum merito censetur,
 abunde testantur præclara ejus mo-
 numenta, in quibus illa ita elucet,
 ut si sententiam de iis meam dicere
 jubeam, adserere non dubitem, ab
 ipsa Modestia nihil potuisse scribi mo-
 destius. Non ille si quid ab aliis recte
 dictum aut ingeniose excogitatum, in
 sua statim ascribebat & id à se multo
 ante inventum observatumque super-
 be clamitabat: non si quid alii rei
 lite-

literariae opis attulissent, aut furtim
 carpebat, aut palam delicato fastidio
 aspernabatur. Nam illorum homi-
 num mores, qui nihil, nisi quod ipsi
 fecerint, rectum censent, & quoties
 quinquam vel humanitus errare vel
 tantum aliam amplecti sententiam
 viderint, confestim ad maledicta
 confugiunt; & in viros etiam doctis-
 simos velut è plauastro convitia jaciunt,
 rati, quantum alienae famae detraxe-
 rint, tantum sibi nominis accessurum,
 horum, inquam, mores ita solebat
 odisse, ut nemo homo ipsas portas Or-
 ci. Per quos profecerat ingenue pro-
 fitebatur; aliorum scrinia non com-
 pilabat, nobilem illam Laurentium
 legem, qua sancitum erat, Ne Po-
 mum ex alieno legatur in armum,
 tam religiose servabat, ut nemo ha-
 tenus inventus sit, qui lege Atinia
 rem furtivam vindicavit. A quibus
 se ingenio vinci, aut doctrina superari
 intelligebat, iis ultro palmam conce-

debat, eos amabat, eos admirabatur. Pares facile ferebat, inferiores etiam sibi equabat, Tyronum industria non invidebat, neque laudis aditu eos prohibere conabatur, sed & ipse se gloria seniorum succrevisse meminerat, & ad suam gloriam consurgentes alios letus aspiciebat.

Jam vero quam sobrie & continenter vixerit, norunt omnes quibus aliqua tantum notitia cum ipso intercessit. Quod enim tempus alii intempestivis conviviis, alii pile, alii tesseriis, aliis aliis recreationibus dare solent, id ille universum in literarum studio consumebat. Nemo ipsum non dicam vino prolutum, sed ne quidem hilariore Bacchi aura afflatum unquam vidit. Adolescentiam non nisi caste ab ipso traductam testantur cum reliquæ ipsius virtutes, quas mutuo complexu inter se colligatas & arctissimo cognitionis nexu revinctas esse inter omnes Philosophos constat: tum vero præ-
cla-

clara ejus doctrina, quam nunquam
 sibi comparasset, si primam illam
 etatem voluptatum vinculis constri-
 gendam vinciendamque præbuisset.
 Qui enim in impura libidinis cæno
 volutantur, tantum abest, ut ad so-
 lidæ eruditionis culmen ascendere, ut
 vix ex inscitia tenebris pedem movere
 possint. Postquam vero ad tricenna-
 lem illam annorum lineam pervene-
 rat, quam gravissimus auctor Hesio-
 dus ad conjugii cursum aperit & de-
 mittit, cœlibatum, in quo hætenus
 egerat, aversatus, vitæ genus coër-
 cendis vagis cupiditatibus divinitus
 repertum suscepit. Erat tum in ma-
 gna apud Batavos auctoritate Bartho-
 lomæus Buys Gryphius, vir doctus &
 multarum linguarum cognitione lon-
 goque rerum usu præditus. Nam &
 apud Alphonsum II. Ferrariæ Ducem
 prudentissimum diu vixerat, & ple-
 risque Germaniæ aulis diligenter per-
 lustratis, magnam sibi famam solertiæ

compararat. Huc accedebat, quod
 etiam laudatissima memoria Johanni
 Alberto Duci Megapolitano, quo do-
 ctiores & literatorum amantiorem
 principem Germania tum temporis
 non habebat, à Secretis & Latinis
 Epistolis fuerat, ac industria sue in
 legationibus ad exterarum nationes ob-
 eundis tam illustria documenta præ-
 buerat, ut sapientissimo Principi in
 primis amoribus haberetur. Unde
 etiam factum, ut dum plures annos
 in aula ista versatur, aliquot ibi li-
 beros genuerit, ex quibus V. Cl. Jo-
 hannes Albertus Gryphius, paterni
 ingenii & virtutis verus heres, cum
 ob excellentem eruditionem ab hac
 nostra Academia, in qua literis ali-
 quot annos operam dederat, Juris-
 consulti titulo publice ornatus esset,
 hanc urbem fortunarum suarum se-
 dem ac domicilium elegit, ac in Se-
 natorium ordinem ascitus, Reip. huic
 florentissima non solum primo loco à
 Se-

Secretis est, sed quoque eam juxta
 cum aliis ea, qua decet, fide admi-
 nistrat. Ceterum de Filio, quem hic
 presentem conspicio, verbum amplius
 non addam, ne in os ipsum laudare,
 aut palpo percutere videar. ad Patrem
 revertor, qui post excessum optimi
 & immortalitate dignissimi Principis
 Johannis Alberi, cum patriæ amore
 ductus in Belgium, quod tunc Pactione
 Gandavensi à bellicis tumultibus
 paulisper respiraturum videbatur,
 rediisset, non multo post in Collegium
 Ordinum Hollandiæ cooptatus est,
 tantaque fide & integritate labantis
 Reipub. commoda quasivit, ut totius
 Nobilitatis Belgicæ ac omnium patriæ
 studiosorum oculos in se converterit,
 & mortuus magnum sui desiderium
 reliquerit. Hujus Barth. Gryphii fi-
 liam natu majorem Juditham, o-
 mnibus virtutibus, quæ in sexum il-
 lum cadunt, decoratam, matrimonio
 sibi P. Merula junxit, cumque ea de-

cem & octo annis sine jurgio, sine
 offensa ita vixit, ut se illi integrum
 semper servarit, & quanquam nu-
 merosa prole augetur, sordidas ta-
 men ditescendi artes nunquam exer-
 cuerit, sed rei domesticæ curam tan-
 quam se indignam, dilectissimæ con-
 jugi resignarit.

Non enim à voluptatibus solum
 alieno prorsus animo fuit, sed & ab
 omni quæstu. Potuisset sane P. Me-
 rula honeste magnos pecuniæ acervos
 congerere, si in forensi stadio diutius
 versari, clientibus vocem & operam
 suam commodare, circumfusæ mul-
 titudinis comitatu assidue premi, à
 prima luce ad occasum usque solem
 in curia herere, multorum odia ex-
 periri, & sæpe aliquid invito animo
 facere voluisset. Sed quia fieri non
 posse videbat, ut his rebus occupatus
 & obsessus animus honestis artibus,
 quarum latissimi sunt termini, invi-
 gilet, maluit amplas illas divitiæ
 sper-

ſpernere, & puro animo ac nullo ſce-
 lere contaminato Muſis operari, quaſ-
 que ipſæ largiturae eſſent opes boni
 conſulere. Neque enim harum cul-
 turam omnino ſterilem eſſe ſciebat,
 ſub talibus præſertim Muſagetis, qui
 inter media arma, inter lituos & tu-
 bas non ſolum ſuavibus illis Muſarum
 tibiis ac fiſtulis delectantur, ſed & li-
 terarum cultores ad urgenda hæc ſtu-
 dia, hæc pacis artes, magnis & egre-
 giis præmiis invitant.

Quid nunc de fuga dignitatum,
 ad quas ipſi, niſi foro ſe abdicaret,
 aditus patebat, multa verba faciam?
 Erat enim ea prudentia, ea dicendi
 facultate inſtructus, ut etiam ſum-
 mis dignus eſſet. Atqui non potuit
 ejus pectus ullis honorum facibus ac-
 cendi. Nam etſi quidem ipſi facile
 erat è Virtutis fano, in quo aſſidue
 verſatus fuerat, recta, non per pſeu-
 dothyrum vel Deæ Pecunie poſticum
 in vicinam Honoris adem ſe penetra-

re: consulto tamen abstinuit, & in
 literaria tranquillitate vitam degere
 quam ad summas illas dignitates,
 qua plerumque cum magnis periculis
 & molestiis conjuncta esse solent,
 aspirare praoptavit. Nimirum ut iis,
 qui a Clitorio fonte biberunt, vini
 radium oboritur: ita quoque qui se-
 mel quiete hujus vite dulcedinem
 gustarunt, nunquam possunt adduci,
 ut ad Remp. animum adjiciant, etsi
 summum in ea fastigium adipisci
 queant.

Neque tamen illos honores, qui in
 Musica hac palaestra versantibus tri-
 bui solent, superbe aspernatus est.
 De Professorio munere non dicam,
 quod olim inter honoris titulos fuisse
 memoria & monumenta veterum di-
 serte testantur: nunc autem ejus di-
 gnitas pene interiit, postquam noxia
 haec opinio animos plerorumque in-
 vasit, indignum esse homine ingenuo
 & liberaliter educato cultum ingenii
 pro-

profiteri & honestis artibus docendis
 linguam elocare. quod tamen ar-
 duum esse, & laude dignos, qui fa-
 ciant, norunt omnes, qui non ele-
 phanti corio sunt circumtecti. Histo-
 riographi quoque titulum, quo ab
 illustrissimis Ordinibus affectus fuit,
 hic prætereo: est enim supra ejus
 facta à me mentio. At Bibliothecæ
 præfecturam à Curatoribus Acade-
 miæ ipsi delegatam, non possum hic
 silentio involvere. quem ego hono-
 rem inter alios, quos gessit, non
 postremum duco. Nam si ad omnes,
 quotquot hodie sunt in orbe Christia-
 no, nobiliores Bibliothecas oculos cir-
 cumferimus, earum custodiam viris
 præstantissimis & primorum in literis
 ordinum commissam, reperiemus. Cæ-
 sareæ Bibliothecæ custos ac præses
 jam multos annos fuit vetus ille &
 verus Musarum sacerdos Hugo Blo-
 tius Belga, in cujus fronte & ser-
 mone humanitatem, in pectore can-
 do-

dorem & fidem habitare, fatebuntur
 mecum omnes, qui hominem doctis-
 simum semel tantum compellarunt.
 Vaticane cura non nisi eruditissimis
 Cardinalibus demandari solet, &
 pronuper illi præsuit magnus ille An-
 naliū scriptor Cæsar Baronius,
 quem non ita pridem vita functum
 esse fama nobis nunciavit. Galliarum
 rex opulentissima Bibliothecæ suæ cu-
 stodiam Isaaco Casaubono credidit,
 quo doctiorem Sol neminem intuetur,
 non modo in Gallia, feracissima illa
 studiorum parente, sed ne vix in
 universa Europa, & quidem iudicio
 omnium, quos non ignorantia præ-
 pediat aut livor. Palatinæ præfectus
 erat, dum viveret, amor ille & cor
 Musarum P. Melissus: post cuius ob-
 itum serenissimus Elector munus istud
 imposuit CL. Jano Grutero, homini
 ut doctissimo, sic ad antiquos scri-
 ptores in lucem eruendos instauran-
 dosque, bono publico, tanquam de
 cælo

celo delapso. His Augustanam quo-
 que bibliothecam merito accensemus,
 cui jam præest David Hœschelius feli-
 cissimus ille juventutis informator, &
 ruentis Graciæ fortissimus tibicen ac
 destina, quem inter præcipua urbis suæ
 decora merito augustissima illa Respub.
 numerat, & *παμείον* illud *παιον* *δ'αγ'αίς*
 illustris Marcus Velserus Aug. Vindel.
 Duumvir jure magnificat. Non exi-
 guum igitur cumulum amplissimi
 Academiae Leidensis Curatores ad re-
 liquos P. Merulæ honores adjecisse exi-
 stimandi sunt, dum mortuo & è vi-
 vis sublato Jano Douza principe ju-
 ventutis Belgicæ ipsum potissimum
 locupletissimæ & libris omnium gene-
 rum refertissima bibliotheca sua præ-
 ficiendum judicarunt. Quam pro-
 vinciam tanta quoque diligentia, tan-
 ta sagacitate administravit, ut o-
 mnium prope Collegiorum bibliothecis
 perlustratis, omnibus Librariorum
 loculamentis & armaris studiose ex-
 cussis

cussis, quoscunque ibi melioris note libros aut manuscriptos aut typis excussos reperiret, eos magnis sumptibus coëmeret, ac in Bibliotheca sibi credita forulos ad publicam omnium utilitatem transferret. Atque hoc studium si alii quoque in libris undique conquirendis continuaverint, brevi futurum est, ut Leidensis illa Bibliotheca, que non ita dudum instaurari cepta, cum antiquissimis quibusque, si non codicum manuscriptorum copia, at typis editorum multitudine & præstantia comparari ac contendere possit.

Multa mihi hoc loco, Auditores, prorsus omittenda sunt, pleraque carptim tantum & breviter attingenda. Nam si humanitatem ejus, si patientiam, si animi constantiam, si integritatem, candorem, pietatem, & alias virtutes enumerare & persequi velimus, nullum fere finem nostra inveniet oratio. Quis unquam ejus amicitiam per literas expetiit, quem ille

IN FUN. P. MERULÆ. 17

non statim albo suorum inscripserit?
quis ipsum compellavit, quem non co-
niter & humanissime exceperit? A-
micitia cum illo instituenda non erat
opus proxenetam aut pararium ali-
quem intercedere; omnibus qui Vir-
tuti & Doctrinæ litabant, fores ejus
erant aperta, nulli clausæ. A quibus
se diligi intelligebat, iis amorem æquo
ponderare, sæpe etiam graviore repen-
debat. Iracundiæ aut odio adeo nullus
erat in ejus pectore locus, ut nemo
ipsum unquam commotum viderit,
nemo asperius aliquod verbum ex ore
ipsius audierit. Non vultus ejus, non
frons, non color, non sermo, non ma-
nus, non gressus unquam perturbati
animi signum dederunt. Obtrectato-
rum sermonibus non magis quam an-
seris strepitu aut canum latratu mo-
vebatur. Ut culicem aut muscam mo-
lestè circumstrepentem levi manu &
citra iracundiæ abigimus: sic ipse
perverse judicantium calumnias sine
ulla

ulla tristitia eludebat. Rectum omni-
 no cursum in hoc undoso vitæ mari
 tenebat: si fortuna blandiretur, non
 abripiebatur licentia ventis; nec op-
 primebatur impatientiæ fluctibus, si
 forte non omnia ex animi sententia
 succederent. Cum quibus conversa-
 batur, iis remoto omni simulationum
 velo mentem suam aperiebat, neque
 aliud clausum in pectore, aliud prom-
 ptum habebat in lingua, more illorum
 hominum, qui vultu quidem & ser-
 mone probitatem præferunt, sed corde
 dolum ac fraudes machinantur: quod
 qui faceret, eos ipse angue & cane
 pejus aversabatur. Quid multa? ni-
 hil omnino ad ostentationem faciebat,
 sed in pura mente, incontaminata
 conscientia, usum fructumque recte fa-
 ctorum sibi consistere reputans, hoc
 unum agebat, huc omnes suas actio-
 nes dirigebat, ut, quod de Amphiarao
 ait Æschylus, revera bonus esset, non
 tantum bonus videretur.

Pos-

IN FUN. P. MERULÆ. 59

Possẽm alias quoque P. Merula virtutes, quas ipse cum multijuga eruditione sociavit, hoc loco commemorare: sed ne vestra in audiendo patientia abuti videar, finem dicendi faciam, ubi de ejus pio, & quod vere dixerim, sancto ex hac vita discessu, quæque hunc antegressa sunt, pauca hic adtexuero: ex quibus ejus constantia & firmitudo mentis in profligando mortis terrore meridiana luce clarior elucebit. Plures jam anni sunt, cum P. Merula Hygeiam inimicam primum experiri & gravissimo Lienis affectu laborare cœpit. Qui morbus cum crebro ipsum interpellaret & vires quas interdum ponebat, & velut dissimulabat, semper resumeret, tandem superiori hiemi adeo ipsum dejecit, ut à fati limine paucos tantum pedes abfuerit. Ex eo tamen emersus, ne vires adhuc infirmas intensioribus studiis rursus debilitaret, affinem suum V. CL. D. Johannem Albertum Gryphium J. C. & Reipub. hujus Senatorem, quem unice amabat, cuique id jam dudum roceperat, incoram salutare & simul has inferioris Saxonie urbes perlustrare constituit, si fortean hac vectatione valetudinem suam magis firmare & corroborare posset. Sed ô vanas hominum cogitationes! ô spem fallacem! ô infaustis avibus susceptam
pro-

profectiōem! Vires recollecturum se sperabat P. Merula: at ea longiore hoc itinere adeo sunt prostrata, adeo fracta, ut vix urbem hanc ingressus statim medicum accerscere, & ejus opera, in morbo; quem recrudescere senserat, depellendo, uti contactus fuerit. Interim tamen nihil mali suspiciens, cum lassitudo in itinere contracta paululum resedisset, non indelectatus consuetudine eorum à quibus quotidie fere salutabatur, à quibus suam amicitiam ambiri, à quibus se coli & amari videbat, sed quando adventoria à quoquam exciperetur, illi comiter hilariterque intererat, frontem exporrigebat, ac animum quidem suavissimis sermonibus largiter, corpus autem cibo ac potu parce & continenter pascibat. Nam ut fines à medico prescriptos migraret, & ejus abstinentia, quæ pene in naturam verterat, non sinebat, & nemo nostrum erat adeo ab omni humanitate aversus, cui id ab ipso postulare in mentem veniret. Cum hic alterum fere mensem substitisset, & jam reditum ad suos meditaretur, non facere ullo modo potuit, ut prius hinc discederet, quam quosdam ex iis, quibus cum privatos sæpe sermones de literis habuerat, etiam è publico loco docentes audivisset. Intellecto igitur, collegam nostrum V. C. Ignatium Danielem, ꝑ. C. quem

quem professionis & studiorum similitudo
 arctissime ipsi devinxerat, III. Idus Julii
 ad lectionum suarum telam paulisper in-
 interruptam rediturum esse, ipse quoque eo-
 dem die, ejus audiendi desiderio incensus in
 Auditorium venit, & illi nobilem & pas-
 sim ab omnibus vexatam questionem De
 septuaginta Danielis hebdomadibus au-
 spicanti tam attentas aures accommoda-
 vit, ut juveni alicui in ipsa velut studio-
 rum incude posito & formantis adhuc ma-
 num admittenti similior esse videretur,
 quam viro ad summum eruditionis culmen
 evedto & inter Reip. literaria Senatores
 haud postremo.

Hic dies, Auditores, ultimus fuit, quo
 P. Merula pedem limine extulit. Nam cum
 ante tempus cœna cum affine suo ambula-
 tiunculam aliquam conficere, & pluviam,
 qui supra caput stabat, metuens, aliquanto
 celerius, ut fieri solet, domum sese reciperet,
 tanta defatigatio, tantus languor ipsum
 invasit, ut statim animus ipsi prasagiret,
 corpus suum hic Rostochii in pulverem red-
 actum iri. his enim fere verbis utebatur,
 cum quomodo se haberet, & quibusdam
 amicis, qui ea ipsa vespere ad illum invise-
 rant, interrogaretur.

Dolor, quem ex amicissimi capitis amis-
 sione percepi, non sinit, ut multis hic com-
 me-

memorem, qua patientia morbi indies magis magisque ingravescentis molestias toleravit, qua constantia fati imminentis horrorem excusserit, & quam pie se ad vitae exitum comparavit. Sentiebat quidem se paulatim propius ad mortis limen accedere, sed nullam ejus metum, nullam formidinem praeferebat. Debilitabatur ipsi vox, intercludebatur anima, spiritus agre ducebatur, nullum tamen impatientiae, nullum doloris signum edidit: sed totus ad servatorem Jesum conversus omnesque res humanas oblitus, cum quotidie praesenti mente signum, quo est statione evocaretur, expectasset, tandem septima, postquam aegrotare coeperat, die candidam suam animam ardentissimis precibus & altis suspiriis Deo creatori & auctori commendatam tam placide efflavit, ut non mori, sed in somnum labi videretur. Nam etsi quidem in confinio mortis erat constitutus, mens tamen semper illi manebat integra, non aures hebescebant, non oculi obtenebrabantur. Nihil tam secreto fere dici poterat, quod ille non auribus sublegeret; nemo in cubiculum intrabat, cui non capite adnutans manum porrigeret; omnes qui lectulo adstabamus exacte noscebat. Quid? quod vix tribus horis ante mortem calamum quoque poposcit & ad incomparabilem virum,

IN FUN. P. MERULÆ. 65

um, D. Johannem ad Oldenbanneveldt.
 enatus Hollandici Principem, cujus ille
 rudentiam in gravissimis Reip. negotiis dex-
 re cæpediendis, humanitatem in Musarum
 cultoribus defendendis, animi magnitudi-
 nem in laboribus pro communi salute obeun-
 dis semper in ore habebat, quoties de Belgi-
 ca statu sermo ipsi cum amicis intercederet,
 ad hunc igitur, quem vivus semper magni-
 fecit, jam morti proximus scripsit, & uxo-
 rem ac sex liberos superstites illius patroci-
 nio commendavit.

Hic fuit P. Merula exitus, felix quidem
 & prosper illi, qui ex hoc undoso mundi hu-
 jus æquore in optatum æternæ salutis &
 tranquillitatis portum investus est: per-
 quam auteus acerbis & luctuosus cum di-
 lectissimæ ejus uxori, liberis, & iis qui san-
 guine ipsi aut affinitate sunt juncti: tum
 vero universæ Reip. literaria, quam hujus
 viri morte, ubi increbuerit, tantopere con-
 sternatum iri certo scio, ut nemo futurus sit,
 nisi è saxo sculptus, aut è robore dolatus,
 qui non ipsius tam celeri tam inopinato oc-
 casu toto animo commoveatur. O Lugdu-
 num, ocelle Batavorum, Athenæ Belgarum,
 flos urbium, quid tibi nunc animi fore pu-
 tem, cum primum hic tristis nuncius ad au-
 res tuas advolabit? Quos gemitus, que
 suspiria tunc edes! quam crebra genarum
 la-

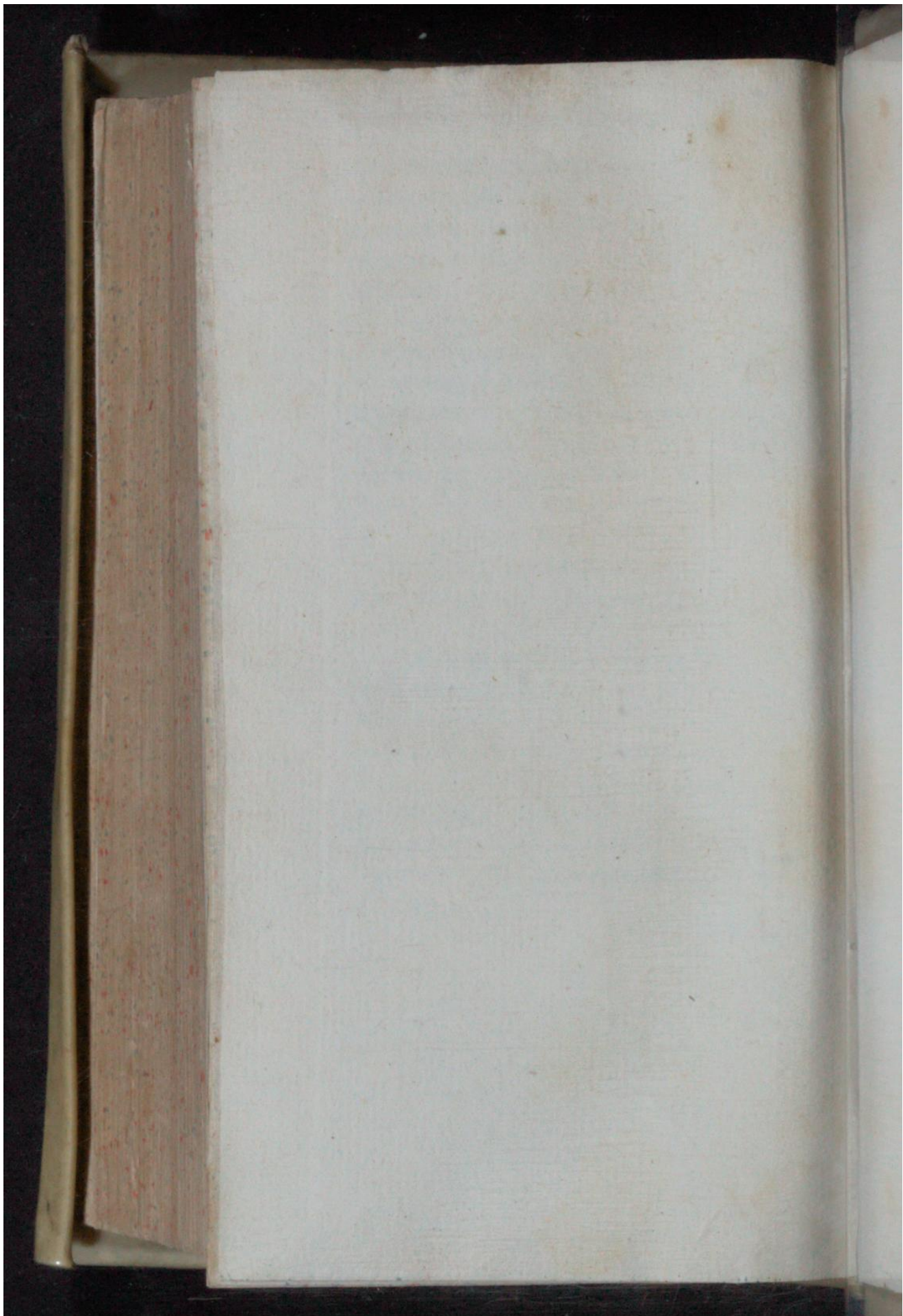
64 I. K. OR. IN FUN. P. MER.

laceratione, quam frequenti pectoris & capitis percussione dolorem tuum testabere! nec immerito. nam qui te praeclaris ingenii monumentis illustravit, natura lege functus est. ex cujus sacro pectore tua juvenutis biante ore bibere solebat recondita doctrina fontes, is interiit. qui Bavatorum gloriam literarum beneficio ab oblivionis interitu vindicare exorsus est, is jam in alieno solo, procul patria, sepultus jacet. Obmutuit Suada tua, exaruit lacteus ille eruditionis fons, corruit columen antiquitatis, lumen Belgicae extinctum est. Fuit, fuit ille omnis historiae promus ac condus, fuit, nec est quod ejus ad te reditum posthac expectes.

Sed quid ego dolori indulgeo? Mortuus quidem est P. Merula, at ejus fama perpetuo vivet, ejus gloriam nulla unquam vetustas abolebit. Dum hunc terrarum globum, quem Merula stylo suo descripsit, Sol è caelo radiis suis illustrabit, dum stabit haec immensa mundi compago, omnis litteratorum natio ipsius nomen pleno ore praedicabit.

D I X I.

147
701
-14-
DC c

Gestempeld 14-10-'93